

**Η αύξηση στο ΑΕΠ και στις βασικές συνιστώσες του|σελίδα 1**

**Βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας|σελίδα 3**

**Εκτίναξη των ξένων άμεσων επενδύσεων|σελίδα 4**

**Ανατροπή σε απασχόληση και ανεργία|σελίδα 7**

# ΔΕΛΤΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ

## ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

### 2017 το τέλος της ύφεσης

Μετά από μία μακρόχρονη και εξαιρετικά επώδυνη περίοδο ύφεσης, σκληρής δημοσιονομικής προσαρμογής αλλά και αναποτελεσματικής κυβερνητικής διαχείρισης με άνιση κατανομή των βαρών της, η Ελληνική Οικονομία έχει εισέλθει από τα μέσα του 2016 και ύστερα σε τροχιά ανάκαμψης. Το, δε, 2017 αποτελεί ξεκάθαρα το πρώτο έτος ανάπτυξής της.

### Η αύξηση στο ΑΕΠ και στις βασικές συνιστώσες του

Με τη δημοσίευση των στοιχείων του Β' τριμήνου είναι εμφανές πως η ελληνική οικονομία έχει περάσει οριστικά το κατώφλι της ανάκαμψης με 3 από τα 4 τελευταία τρίμηνα να σημειώνει θετικούς ρυθμούς επέκτασης και τα δύο τελευταία συνεχόμενα τρίμηνα να διπλασιάζει τον ρυθμό μεγέθυνσης της ενώ όλες οι ενδείξεις για το γ' τρίμηνο 2017 να προδιαγράφουν ακόμη ταχύτερη επέκταση. Αυτός ο επιταχυνόμενος ρυθμός ανάκαμψης πρέπει να συνεχιστεί και

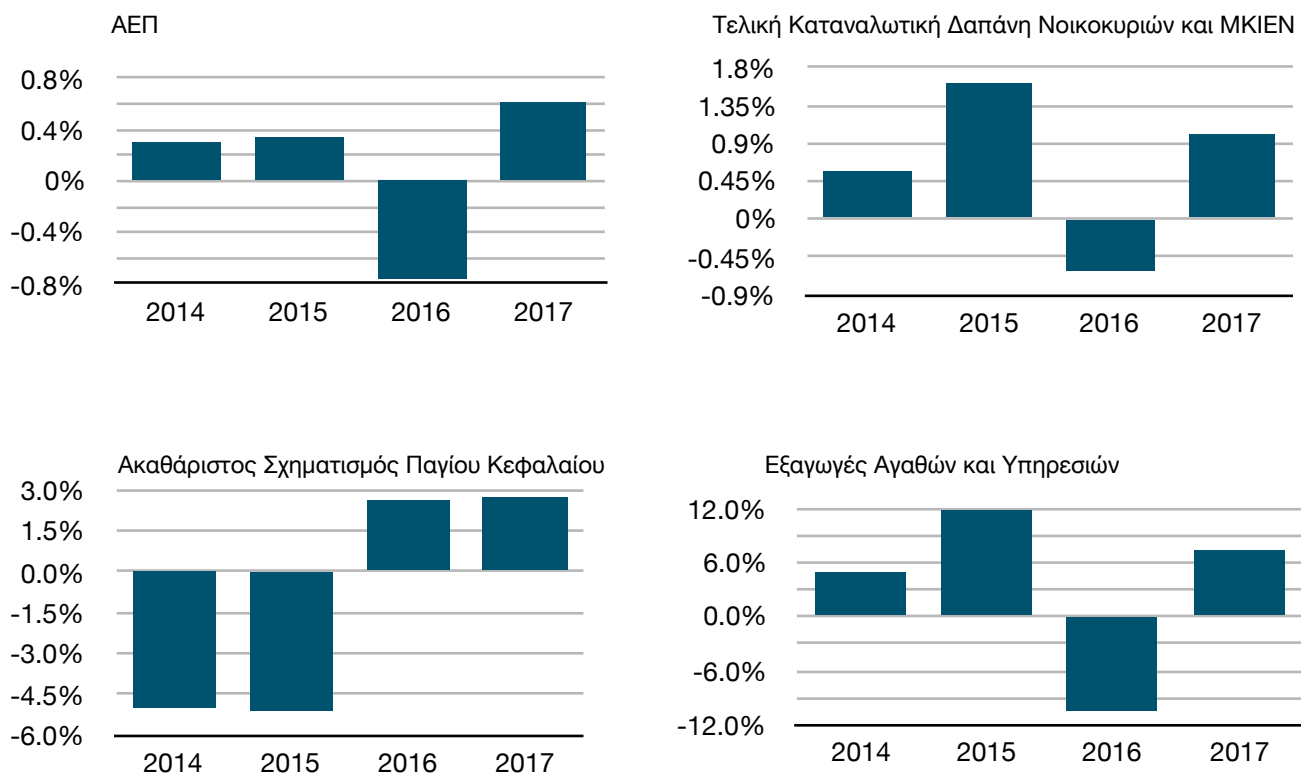
στο υπόλοιπο του έτους, καθώς είναι προϋπόθεση για να επιτευχθεί ο στόχος ανάπτυξης του 1,8% εφέτος.

Αν εξετάσουμε αθροιστικά την πορεία ανάκαμψης της οικονομίας το α' εξάμηνο, θα διαπιστώσουμε πως το 2017 έχει την υψηλότερη επίδοση συγκριτικά με τις αντίστοιχες περιόδους των προηγούμενων ετών, χάρις στην ετήσια αύξηση των επενδύσεων (2,7%) και των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών (7,4%) και χάρις στην αντίστοιχη αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης (1%) (βλέπε Διάγραμμα 1).

**2017 αποτελεί ξεκάθαρα το πρώτο έτος ανάπτυξης της Ελληνικής Οικονομίας και σηματοδοτεί το τέλος της ύφεσης**

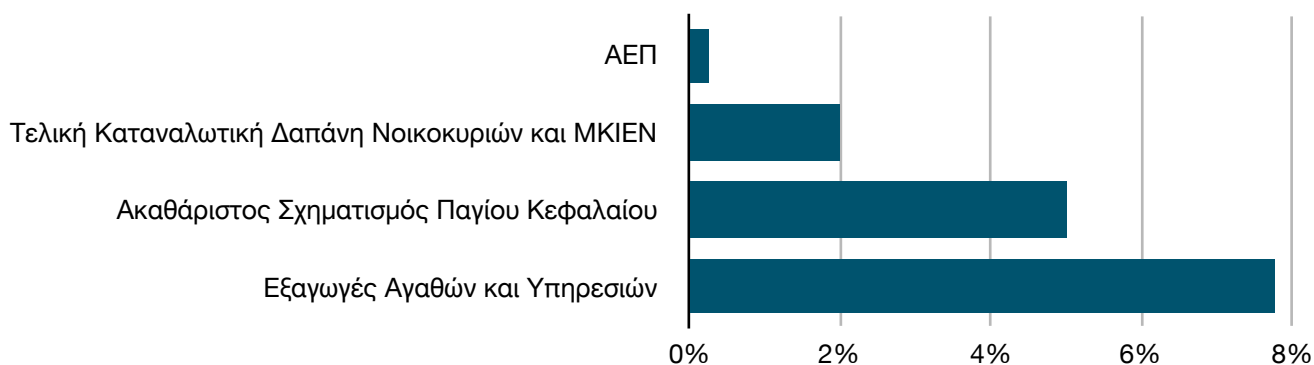
Σε κάθε περίπτωση, το α' εξάμηνο 2017 υπερσχύει με όρους ανάπτυξης του 2014 (όταν επίσης είχε σημειωθεί μία οριακή ανάκαμψη) σε όλα τα μεγέθη που συμβάλλουν στην αύξηση του ΑΕΠ. Γεγονός που υποδηλώνει μία ποιοτική διαφορά ως προς το παρελθόν (βλέπε Διάγραμμα 2).

**Δ1.** Ετήσιος Ρυθμός Οικονομικής Μεγέθυνσης (%) α' εξαμήνου για ΑΕΠ, Τελική Καταναλωτική Δαπάνη Νοικοκυριών και ΜΚΙΕΝ, Ακαθάριστος Σχηματισμός Παγίου Κεφαλαίου, Εξαγωγές Αγαθών και Υπηρεσιών



Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

**Δ2.** Ρυθμοί Οικονομικής Μεγέθυνσης (%) α' εξαμήνου περιόδου 2014-2017 για ΑΕΠ, Τελική Καταναλωτική Δαπάνη Νοικοκυριών και ΜΚΙΕΝ, Ακαθάριστος Σχηματισμός Παγίου Κεφαλαίου, Εξαγωγές Αγαθών και Υπηρεσιών



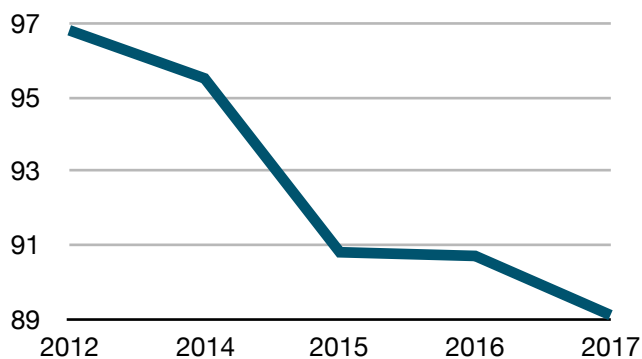
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

## Βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας

Βεβαίως, οι παραγωγικές επενδύσεις και ειδικότερα οι ξένες άμεσες επενδύσεις δεν ανακάμπτουν τυχαία στην Ελλάδα. Η αποκατάσταση της εμπιστοσύνης την οποία αντανακλούν δεν οφείλεται μόνο στην τεράστια δημοσιονομική προσαρμογή, αλλά και στην αύξηση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της χώρας και τη βελτίωση της κερδοφορίας των επιχειρήσεων τα τελευταία χρόνια.

Συγκεκριμένα, ο δείκτης της πραγματικής σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας (με βάση τις σχετικές τιμές καταναλωτή) της Τράπεζας της Ελλάδος που μετρά την εξέλιξη της ανταγωνιστικότητας της χώρας έναντι των βασικών εμπορικών της εταίρων κατέδειξε αύξηση ανταγωνιστικότητας 2,6% τη περίοδο 2012-2014 και νέα βελτίωση 4,4% από το 2014 ως και το α' τρίμηνο 2017 (βλέπε Διάγραμμα 3).

**Δ3.** Δείκτης Πραγματικής Σταθμισμένης Συναλλαγματικής Ισοτιμίας (βάσει τιμών κατανάλωσης, 2010=100)<sup>1</sup>

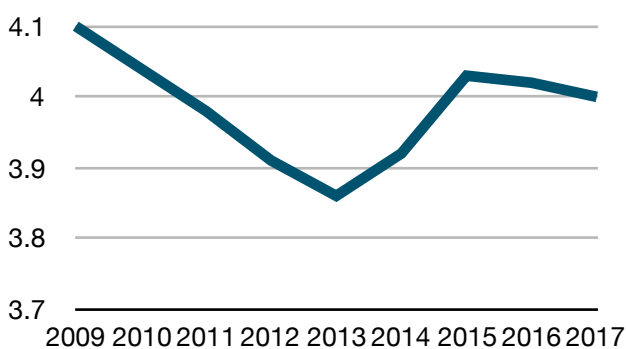


Πηγή: ΤτΕ

<sup>1</sup> Η μείωση του δείκτη ισοδυναμεί με αύξηση της ανταγωνιστικότητας, ήτοι τα δύο μεγέθη κινούνται αντίστροφα.

Επιπλέον, ο δείκτης ανταγωνιστικότητας του World Economic Forum (WEF) ο οποίος για την Ελλάδα έδειχνε επιδείνωση ως το 2013, έκτοτε σημείωσε εμφανή βελτίωση (βλέπε Διάγραμμα 4).

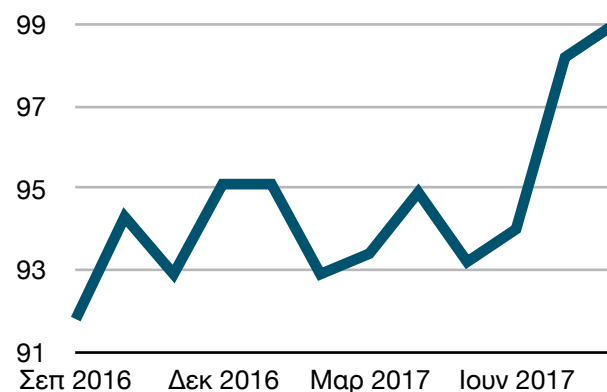
**Δ4.** Δείκτης Ανταγωνιστικότητας του World Economic Forum



Πηγή: WEF

Σαν αποτέλεσμα των παραπάνω ευνοϊκών εξελίξεων ο δείκτης Οικονομικού κλίματος της Ελλάδος (Economic Sentiment Indicator - ESI) τον Αύγουστο του 2017 αυξήθηκε στις 99,0 μονάδες από 98,2 μονάδες τον Ιούλιο του 2017 και 91,8 μονάδες το 2016 (βλέπε Διάγραμμα 5).

**Δ5.** Δείκτης Οικονομικού Κλίματος της Ελλάδος

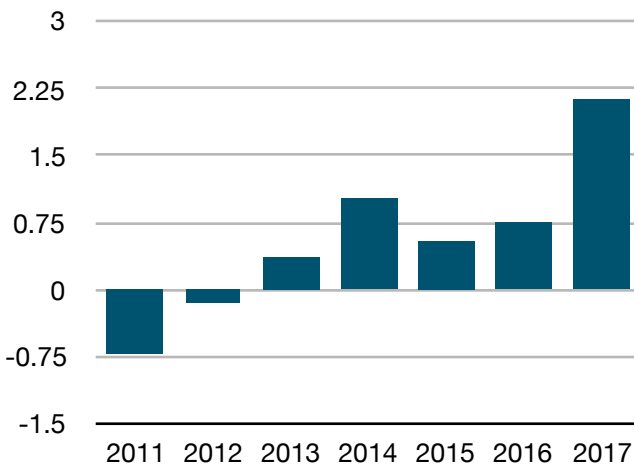


Πηγή: IOBE

## Εκτίναξη των ξένων άμεσων επενδύσεων

Την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και την ποιοτική διαφορά στην ανάπτυξη του 2017 αποκαλύπτει η ισχυρή άνοδος των εισροών Ξένων Άμεσων Επενδύσεων (ΞΑΕ), οι οποίες το 2016 συνολικά αυξήθηκαν 170% έναντι του 2015 υπερβαίνοντας κατά 800 εκατομ. ευρώ τα επίπεδα εισροών του 2014, ενώ το α' εξάμηνο του 2017 σημείωσαν νέα άνοδο 185% έναντι του α' εξαμήνου 2016 και 74% έναντι της αντίστοιχης περιόδου του 2014 (βλέπε Διάγραμμα 6).

**Δ6.** Ξένες Άμεσες Επενδύσεις, α' εξαμήνου (εισροές, δισ ευρώ)



Πηγή:ΤτΕ

Επίσης, σαν ποσοστό του ΑΕΠ οι εισροές ΞΑΕ αυξάνουν από 0,65% κατά μέσον όρο τη περίοδο 2007-2012 σε 0,97% τη τριετία 2013-2015 και σε 1,95% τη διετία 2016-2017. Έχουμε, δηλαδή, έναν τριπλασιασμό σχεδόν του ειδικού τους βάρους μέσα σε μία δεκαετία.

Οι ΞΑΕ έχουν καθοριστική σημασία στην ανάπτυξη μιας οικονομίας που τελεί υπό πολιτικές εσωτερικής υποτίμησης (Μνημόνια) και άρα στενότητας ρευστότητας, κεφαλαίων και ζήτησης, γιατί είναι οι ξένοι

κεφαλαιουχικοί πόροι που θα πιστοποιήσουν την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης και θα δώσουν την κρίσιμη ώθηση στην ανάπτυξη της οικονομίας με πολλαπλασιαστικά οφέλη για το σύνολο της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

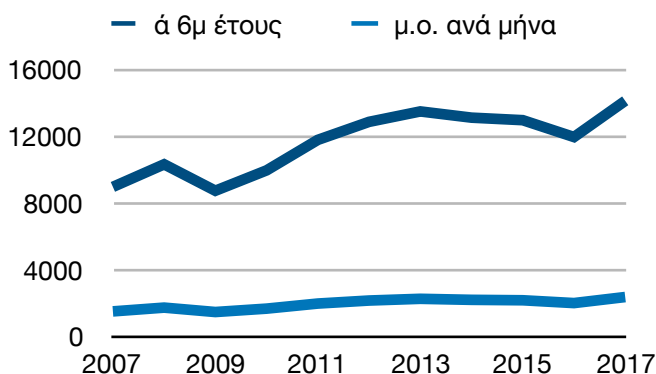
Αξίζει, δε, να τονιστεί πως βάσει της πρόσφατης μελέτης της Ernst & Young για τις ΞΑΕ στις χώρες της Μεσογείου προέκυψε ότι στο διάστημα 2011-2015 από τις 10.660 ΞΑΕ που πραγματοποιήθηκαν στις μεσογειακές χώρες της ΕΕ μόλις 60 έγιναν στην Ελλάδα (0,6%) και από τα 455 δισ που ήταν η αξία τους για τις χώρες αυτές μόλις 7 δισ αφορούσαν την Ελλάδα (1,5%). Δεδομένου ότι το ΑΕΠ της Ελλάδας ισοδυναμεί με το 5,4% του ΑΕΠ των εν λόγω χωρών, οι εισροές ΞΑΕ στη χώρα μας ήταν 3,6 φορές λιγότερες απ' όσες αναλογούν στο μέγεθος της οικονομίας μας. Το γεγονός αυτό εκτός από την αναξιοπιστία που χαρακτήριζε ως πρόσφατα την ελληνική οικονομία, μαρτυρεί, ωστόσο, συγχρόνως τα μεγάλα αναπτυξιακά περιθώρια που υπάρχουν από την προσέλκυση ΞΑΕ στη χώρα μας.

## Οδηγός οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών

Μετά τη μεγάλη κάμψη (-18,9% σε όγκο) των εξαγωγών αγαθών κι υπηρεσιών το 2009, άρχισε έκτοτε μία σταδιακή πορεία ανάκαμψης παρά την συνεχιζόμενη ως το 2014 κάμψη του ΑΕΠ. Η αντοχή και ταχεία αυτή ανάκαμψη των εξαγωγών είχε σαν αποτέλεσμα να αυξηθεί η εξωστρέφεια της οικονομίας (λόγος εξαγωγών/ΑΕΠ) από 21% το 2006 σε 31% τη τελευταία τετραετία 2014-2017 και σήμερα η στάθμη των

εξαγωγών υπερβαίνει το προ κρίσης επίπεδο (βλέπε Διάγραμμα 7).

Δ7. Εξαγωγές Αγαθών (εκ. ευρώ)



Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

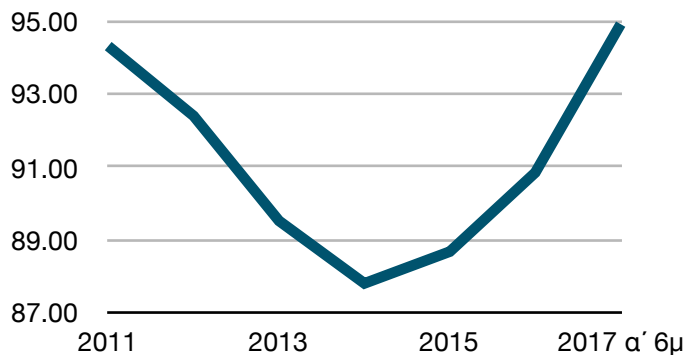
Μάλιστα, το α' επτάμηνο 2017 οι εξαγωγές αγαθών σημειώνουν ετήσια αύξηση 18% φθάνοντας το υψηλότερο επίπεδο της τελευταίας δεκαετίας και με τις βιομηχανικές εξαγωγές να ηγούνται. Η μεταβολή στην ποιότητα των εξαγωγών διαφαίνεται από την αλλαγή στη σύνθεση του συνόλου των εξαγωγών, με τις εξαγωγές αγαθών που αποτελούσαν το 43% του συνόλου εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών το 2008 να φθάνουν το 55,5% τη διετία 2016-2017.

## Βιομηχανική ανάταξη και δείκτης PMI

Όπως ιστορικά αποδεικνύεται με βάση την διεθνή εμπειρία, ο πιο σίγουρος δείκτης για την οικονομική ανάκαμψη μιας χώρας είναι η πορεία της βιομηχανικής παραγωγής της. Ο Γενικός Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής στην Ελλάδα σημειώνει σταθερή άνοδο τα τελευταία χρόνια καθώς από ετήσια κάμψη -1,9% το 2014 πέρασε σε άνοδο 1% το 2015 και 2,5% το 2016, ενώ το α' επτάμηνο 2017 σημειώνει ακόμη μεγαλύτερη αύξηση 6%, δηλαδή τρεις φορές μεγαλύτερη από την

αντίστοιχη περίοδο του 2016 (βλέπε Διάγραμμα 8).

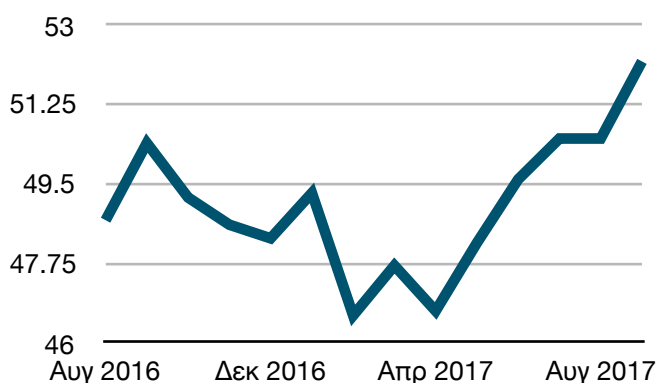
Δ8. Γενικός Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής (2010=100)



Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Ο εποχικά προσαρμοσμένος Δείκτης Υπεύθυνων Προμηθειών (PMI) για τον τομέα μεταποίησης στην Ελλάδα, (ο οποίος παρέχει μια εκτίμηση των επιχειρησιακών συνθηκών) τον Αύγουστο 2017, κατέγραψε τιμή πάνω από το σημαντικό σημείο μηδενικής μεταβολής των 50,0 μονάδων και έκλεισε στις 52,2 μονάδες σημειώνοντας υψηλό εννέα ετών στην ανάπτυξη του κλάδου (βλέπε Διάγραμμα 9).

Δ9. Δείκτης Υπεύθυνων Προμηθειών



Πηγή: Markit

Η βελτίωση αυτή του PMI οφείλεται στις έντονες αυξήσεις των νέων εργασιών τόσο από την εγχώρια αγορά όσο και από τους

πελάτες του εξωτερικού. Τα υψηλά επίπεδα αισιοδοξίας των επιχειρήσεων αιτιολογούνται από την αύξηση της ζήτησης που οφείλεται στην θετική διάθεση ως προς την ελληνική οικονομία λόγω της επιστροφής της χώρας στις αγορές ομολόγων τον Ιούλιο.

## Τα ρεκόρ στον τουρισμό και η αύξηση της μέσης δαπάνης ανά ταξίδι

Βάσει της Έρευνας Συνόρων της ΤτΕ, τον Ιούνιο η εισερχόμενη ταξιδιωτική κίνηση αυξήθηκε 13,0% σε σχέση με τον Ιούνιο του 2016 (6,6% στο έμνηνο), ενώ η ταξιδιωτικές εισπράξεις κατά 14,2% (7,1% στο έμνηνο). Η μέση δαπάνη ανά ταξίδι, τον Ιούνιο αυξήθηκε 1,6% και οριακά από την αρχή του έτους 0,7%, έναντι της σημαντικής πτώσεως -7,4% την αντίστοιχη περίοδο του 2016. Αυτό οφείλεται, κυρίως, στην αύξηση του αριθμού των αφίξεων από τις χώρες της Ευρωζώνης που εμφανίζουν υψηλότερη κατά κεφαλήν δαπάνη ανά ταξίδι: η Γαλλία, η Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο αποτελούν τις σημαντικότερες πηγές εσόδων για τον ελληνικό τουρισμό καθότι το πρώτο εξάμηνο του 2017 μόνο από τις τρεις αυτές χώρες προήλθε το 40,4% των συνολικών εσόδων (εξαιρουμένης της κρουαζιέρας).

Επίσης όπως διαφαίνεται από τις μέχρι τώρα εκτιμήσεις τα θετικά αποτελέσματα θα συνεχιστούν και τους επομένους μήνες. Βάσει του Sete Intelligence σε σχέση με τον αντίστοιχο προγραμματισμό του 2016, για τον Σεπτέμβριο αναμένεται αύξηση 13% στις προγραμματισμένες θέσεις. Για τον Οκτώβριο παρατηρείται μία αύξηση 18,8%. Θυμίζουμε

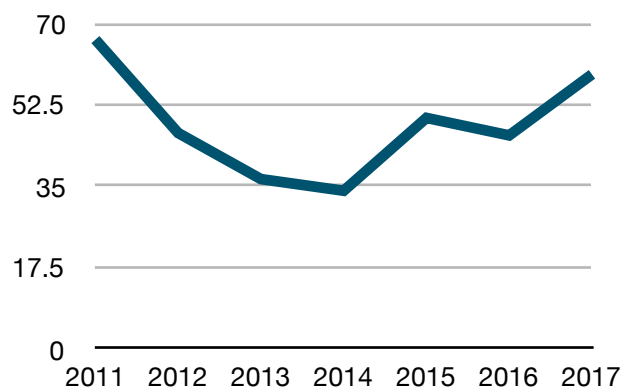
ότι στόχος του Υπουργείου Τουρισμού είναι ο περιορισμός του φαινομένου εποχικότητας που χαρακτηρίζει τον ελληνικό τουρισμό.

Οι εκτιμήσεις, λοιπόν, για το 2017 είναι ότι οι αφίξεις θα ξεπεράσουν τα 30 εκατ., με τα έσοδα μεταξύ των 14,5 και 15 δισ. Ευρώ και θα καταγράψουν νέα ιστορικά ρεκόρ. Όλοι οι αριθμοί του 2017 είναι ανοδικοί (περιφερειακά αεροδρόμια, Ελευθέριος Βενιζέλος, οδικοί άξονες).

## Πρόοδος στις κατασκευές και την οικοδομική δραστηριότητα

Από το 2014 ως σήμερα ο δείκτης παραγωγής στις Κατασκευές, ο οποίος είχε υποστεί μία καθίζηση της τάξης του 65% από το 2010 ως το 2013, σημειώνει σταθερή πρόοδο. Έτσι, μολονότι οι κατασκευές παραμένουν σήμερα σε πολύ χαμηλά επίπεδα, το α' τρίμηνο 2017 η παραγωγή τους ήταν κατά 47% υψηλότερη αυτής του 2014 (βλέπε Διάγραμμα 10).

**Δ10.** Δείκτης Παραγωγής σε Κατασκευές α' έμνηνου (2010=100)



Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Εντυπωσιακή βελτίωση σημειώνεται επίσης στον κλάδο της οικοδομικής δραστηριότητας, ο οποίος καθ' όλη τη διάρκεια της κρίσης

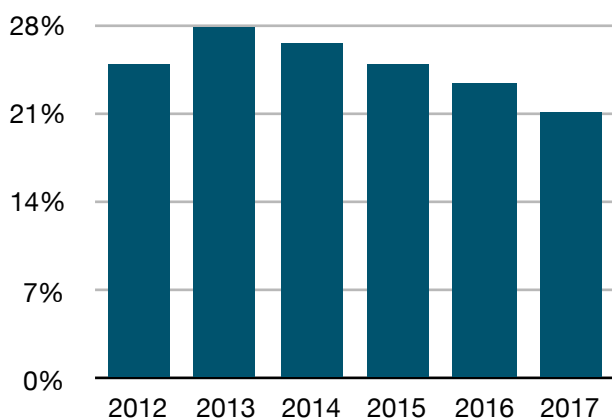
ήταν σε ύφεση, αλλά φέτος ανακάμπτει δυναμικά καθώς ο δείκτης όγκου της ιδιωτικής οικοδομικής δραστηριότητας σημειώνει ετήσια άνοδο 24% το α' πεντάμηνο 2017.

## Ανατροπή σε απασχόληση και ανεργία

Οι παραπάνω θετικές εξελίξεις του 2017 συνέβαλαν στον εντονότερο ρυθμό αύξησης θέσεων εργασίας που έχει καταγραφεί από τον Ιανουάριο του 2000, δημιουργώντας περισσότερες ελπίδες για μείωση του σημαντικά υψηλού ποσοστού ανεργίας στην Ελλάδα.

Έτσι, στη διάρκεια του α' εξαμήνου 2017 είχαμε σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ αύξηση του αριθμού των απασχολούμενων κατά 126 άτομα και μείωση του αριθμού των ανέργων κατά 100.000 άτομα, με συνέπεια το ποσοστό ανεργίας να πέσει τον Ιούνιο στο 21,2% από 23,5% που ήταν το ίδιο διάστημα του 2016 και από 26,7% που ήταν αντίστοιχα το 2014 (βλέπε Διάγραμμα 11).

**Δ11.** Ποσοστό Ανεργίας τον μήνα Ιούνιο

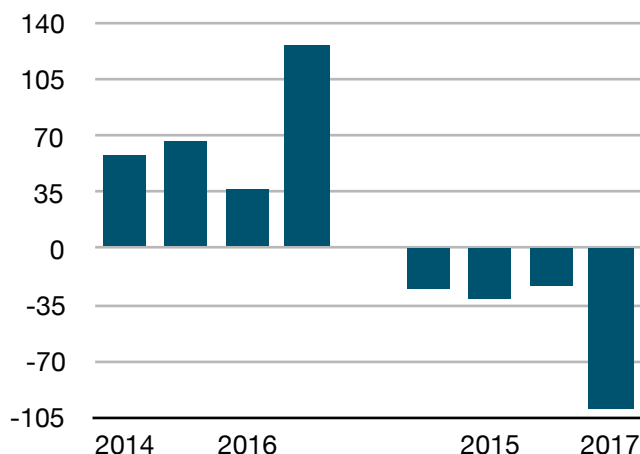


Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

<sup>2</sup> Θυμίζουμε ότι τα στοιχεία της ΕΡΓΑΝΗ αφορούν μόνον στις θέσεις μισθωτής εργασίας και υπόκεινται σε έντονη εποχικότητα.

Συνολικά, στο διάστημα της τρέχουσας διακυβέρνησης από τον Ιανουάριο 2015 έως τον Ιούνιο 2017 έχουμε τη δημιουργία 239.000 καθαρών θέσεων εργασίας και τη μείωση των ανέργων κατά 211.000 άτομα (βλέπε Διάγραμμα 12).

**Δ12.** Απασχολούμενοι και Άνεργοι (χιλ.), 2014-2017



Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Παρομοίως, σύμφωνα με την ΕΡΓΑΝΗ, οι νέες θέσεις μισθωτής απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα που δημιουργήθηκαν το α' επτάμηνο 2017 έφθασαν το επίπεδο ρεκόρ των 263.145, ήταν δηλαδή 4% περισσότερες από το ίδιο διάστημα του 2016 και 39% περισσότερες αντίστοιχα από αυτές του 2014.<sup>2</sup>

## Πρόσδος στο διαθέσιμο εθνικό εισόδημα και τις αμοιβές εργαζομένων

Η ανάκαμψη της οικονομίας αρχίζει να αποτυπώνεται και στις εισοδηματικές εξελίξεις. Όπως γνωρίζουμε το Ακαθάριστο Εθνικό Διαθέσιμο Εισόδημα μειώθηκε



δραματικά κατά τη διάρκεια της κρίσης (-25%) με την κάμψη να είναι ιδιαίτερα έντονη τη πρώτη τριετία 2008-2011 (-14,7%), σχεδόν εξίσου σοβαρή τη δεύτερη τριετία 2011-2014 (-11%), αλλά τη τελευταία τριετία 2014-2017 να μεταστρέφεται και να ανακάμπτει (2,4%) σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (AMECO). Ειδικότερα, το 2014 σημείωσε κάμψη (-2,2%), το 2015 μικρότερη κάμψη (-1,2%), ενώ ακολούθως ανέκαμψε το 2016 (0,4%) και κατ' εκτίμηση το 2017 (3,3%).

## Αλλαγή στις συνθήκες ρευστότητας και στο κόστος δανεισμού

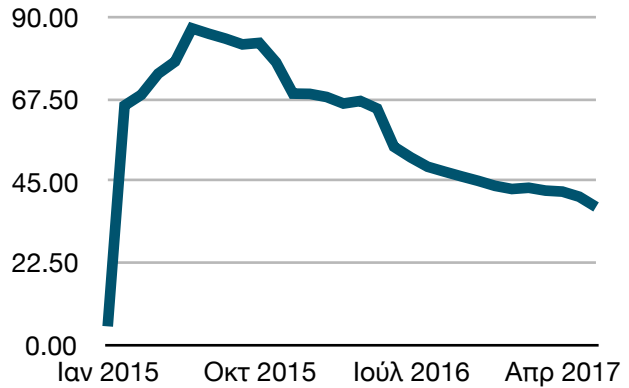
Η ρευστότητα στην οικονομία βελτιώνεται με το κόστος δανεισμού του ιδιωτικού τομέα να μειώνεται σταδιακά κατά 100 μονάδες βάσης περίπου, τις εκδόσεις εταιρικών ομολόγων να υπερβαίνουν στο α' 7μηνο 2017 τα 500 εκατομ με πρόβλεψη έτους πάνω από 1 δισ και τις τράπεζες που ως και το 2016 δεν προέβαιναν σε αγορές εταιρικών ομολόγων να έχουν τοποθετήσει φέτος σε αυτά 130 εκατομ. περίπου στο ίδιο διάστημα.

Ενδεικτική είναι επίσης και η προοδευτική μείωση του κόστους του τραπεζικού δανεισμού από την υψηλού κόστους έκτακτη χρηματοδότηση (ELA) της ΕΚΤ στα 37 δισ σήμερα από 90 δισ που είχε ανέλθει τον Μάιο του 2015 (Διάγραμμα 13).

Η βελτίωση της ρευστότητας αποτυπώνεται και στην κατά 3,2% μείωση των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων (ΜΕΑ) των τραπεζών (αφορούν τα 'κόκκινα δάνεια', δηλαδή τα δάνεια με καθυστέρηση άνω των

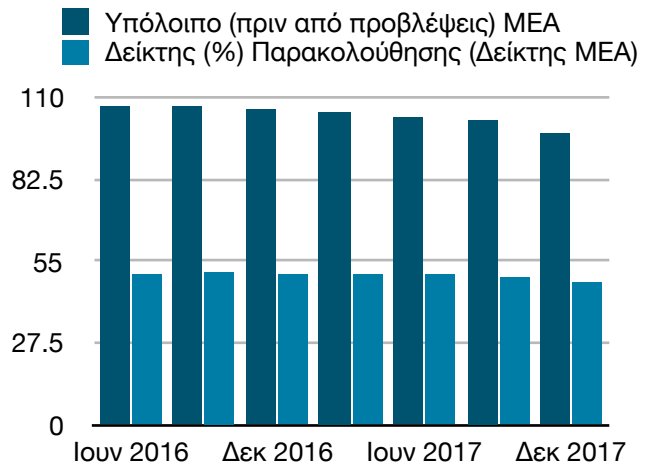
90 ημερών, καθώς και εκείνα που κρίνονται αβέβαιης είσπραξης) στο πρώτο εξάμηνο του 2017. Η μείωση έφερε τα ΜΕΑ (44,9% των συνολικών ανοιγμάτων) στα 101,8 δισ. ευρώ ή 1,6 δισ. ευρώ χαμηλότερα από το ποσό -στόχο που ήταν 103,4 δισ. ευρώ (Διάγραμμα 14).

Δ13. Κόστος Έκτακτης Χρηματοδότησης (ELA)



Πηγή:ΤτΕ

Δ14. Υπόλοιπο και Δείκτης ΜΕΑ



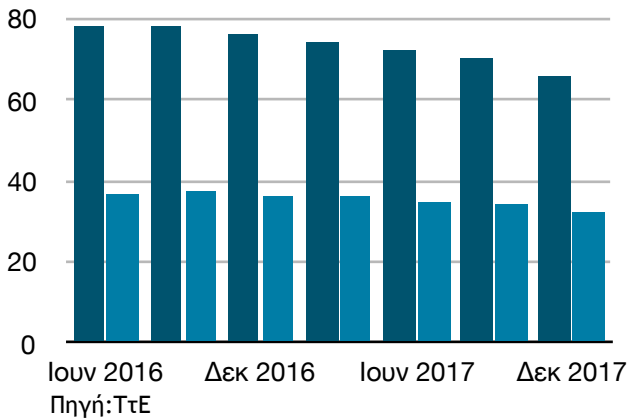
Πηγή:ΤτΕ

Όσον αφορά στα Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια (ΜΕΔ) στο τέλος Ιουνίου είχαν μειωθεί στα 72,8 δισ. ευρώ έναντι στόχου 72,4 δισ. Ευρώ. Έτσι, ο δείκτης ΜΕΑ βρίσκεται στο 50,6%, υψηλότερα από την πρόβλεψη του 50% για το εν λόγω τρίμηνο, ενώ ο δείκτης ΜΕΔ στο 36,1% συγκριτικά με την πρόβλεψη του 35% (Διάγραμμα 15).



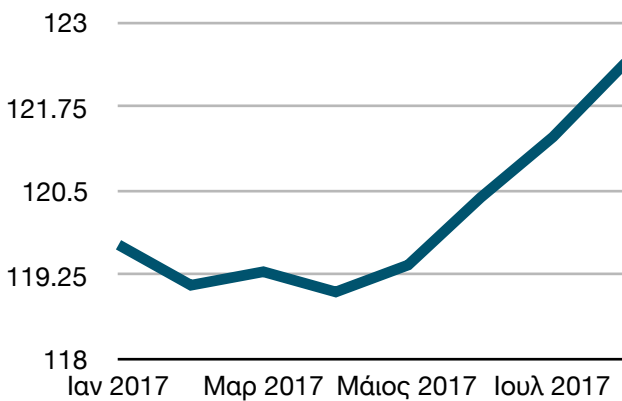
**Δ15.** Υπόλοιπο και Δείκτης ΜΕΔ

■ Υπόλοιπο (πριν από προβλέψεις) ΜΕΔ  
■ Δείκτης (%) Παρακολούθησης (Δείκτης ΜΕΔ)



## Αναστροφή τάσης και στις ιδιωτικές καταθέσεις

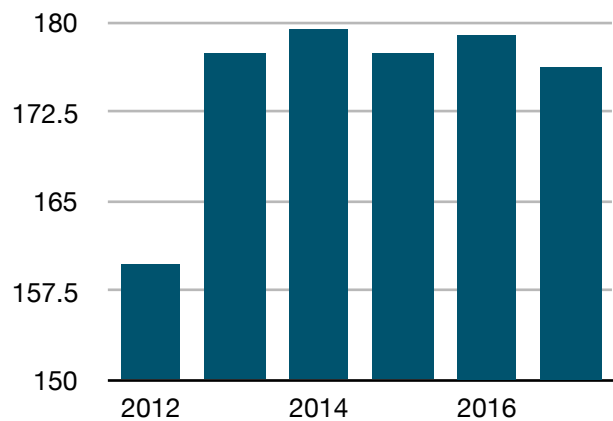
Η μακρά περίοδος κάμψης των ιδιωτικών καταθέσεων που τροφοδότησε η ύφεση, η ανεργία, η μείωση των αμοιβών και η αύξηση της φορολογίας, σταμάτησε μέσα στο 2017 χάρης στην οικονομική αναζωογόνηση που λαμβάνει χώρα και είναι ιδιαίτερα εμφανής μετά τον Απρίλιο με τους επόμενους μήνες να προβλέπονται περαιτέρω ανοδικοί λόγω ενίσχυσης της βιομηχανίας, του τουριστικού ρεύματος και γενικότερα των ρυθμών ανάπτυξης (Διάγραμμα 16).

**Δ16.** Ιδιωτικές Καταθέσεις (Επιχειρήσεις και Νοικοκυριά, δισ. ευρώ)

## Μείωση ιδιωτικού και δημόσιου χρέους σαν ποσοστό στο ΑΕΠ

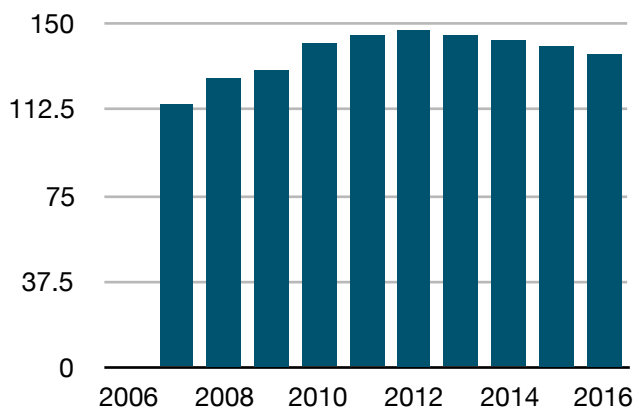
Αν η οικονομία δεν είχε τα βαρίδια των χρεών, τότε η ανάκαμψη θα αποτελούσε μία σχετικά πιο εύκολη υπόθεση. Από την άποψη αυτή έχει μεγάλη σημασία το ότι τα τελευταία χρόνια έχει αρχίσει η διαδικασία απομόχλευσης, δηλαδή περιορισμού των χρεών, τόσο των ιδιωτών όσο και του δημοσίου όπως διαφαίνεται στα παρακάτω διαγράμματα. Διαδικασία που θα ενισχυθεί στην πορεία με την διευθέτηση των «κόκκινων δανείων» και την ελάφρυνση του δημοσίου χρέους.

Έτσι, το μεν δημόσιο χρέος σαν ποσοστό του ΑΕΠ υποχώρησε ελαφρά από 180% το 2014 σε 176% το α' τρίμηνο 2017 (Διάγραμμα 17), ενώ το ιδιωτικό χρέος/ΑΕΠ υποχώρησε κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες από 147% το 2012 σε 137% το 2016 (Διάγραμμα 18).

**Δ17.** Δημόσιο Χρέος/ΑΕΠ

Πηγή: Eurostat

Δ18. Ιδιωτικό Χρέος/ΑΕΠ



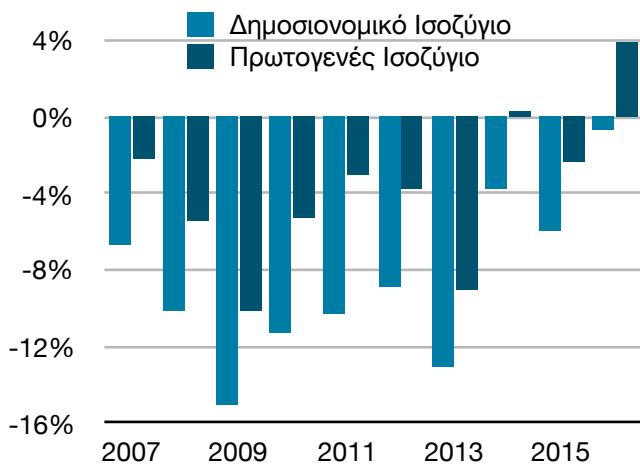
Πηγή: Eurostat

## Άλμα δημοσιονομικής προσαρμογής

Δεν υπάρχει αμφιβολία πως η μεγαλύτερη προσαρμογή της ελληνικής οικονομίας σημειώθηκε διαχρονικά στο δημοσιονομικό τομέα που ήταν και ο πρώτιστος στόχος της πολιτικής εσωτερικής υποτίμησης και των μνημονίων.

Έτσι το μεν **δημόσιο έλλειμμα** σαν ποσοστό του ΑΕΠ μειώθηκε από -15% το 2009 σε -0,5% το 2016. Παράλληλα, το **πρωτογενές έλλειμμα** που ήταν στο -10% του ΑΕΠ το 2009, κατέστη πλεόνασμα 4% αντίστοιχα το 2016 (Διάγραμμα 19).

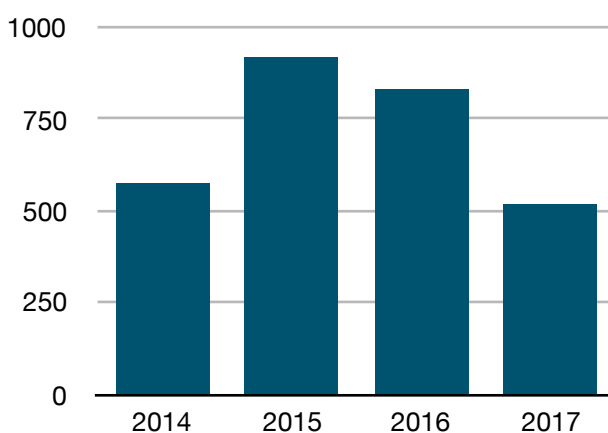
Δ19. Δημοσιονομικό και Πρωτογενές Ισοζύγιο



Πηγή: Eurostat

Ήταν αυτή η μεταστροφή του πρωτογενούς ελλείμματος σε πλεόνασμα πολύ ανώτερο μάλιστα του επίσημου στόχου που ώθησε τα **spread των ελληνικών κρατικών ομολόγων** να μειωθούν πάνω από 300 μονάδες βάσης σε λιγότερο από ένα χρόνο (Διάγραμμα 20).

Δ20. Spread (10ετίας, Ελλάδα-Γερμανία) των Ελληνικών Κρατικών Ομολόγων



Πηγή: EKT